

at Rigsdagen, hvor de fleste ikke kjende den Slags Forhold, ikke har kunnet løse dem; men Skylden er vor, fordi vi ikke i Tide have sagt, hvad vi ønske eller ville i disse Forhold." Jeg mener netop, det er Riksen i Behandlingen af den Slags Spørgsmaal, hvorom her er Tale, at man henviser dem til Arbejderne, idet man siger til dem: Værsgaagod Folk! Hvad synes I om den Sag, og derefter følger eller unblader at følge de Raad, de give. Havde der været disse Meninger blandt Arbejderne om, hvor Grændsen for Barnealderen bør sættes, vilde jeg aldrig have omtalt eller støttet den Mening, der har udtalt sig for de 12 Aar; men Sagen er den, at der har herfket fuldstændig Enighed derom, og denne Enighed har ikke været Frukten af en Stemning i et opblusende, begejstret Dieblit, men efterat der var hængaaet Uger og Maanedes, siden Fordringen første Gang fremfattedes, blev den paany gjentagen. Jeg har udbredt mig saa meget om dette Punkt, fordi jeg anser det som et Hovedpunkt i Loven, og jeg vil lægge det allerbedste Ord ind for, at vi kunne faae den forandret i den Retning, jeg ønsker. — Der er i Landstinget foregaaet en Forandring, som jeg finder ubehølig, nemlig den, at Børns Arbejde har faaet Lov til at udstrække sig til Kl. 9 Aften istedetfor, som Regjeringen havde foreslaaet, til Kl. 8. Naar Børn have været tidlig oppe om Morgenen — naar de skulle paa Arbejde Kl. 6, maa de jo dog i Reglen op Kl. 5 — og saa først faae fri fra Fabrikken Kl. 9 om Aftenen, hvorefter de skulle hjem og have lidt Mad, bliver Klokkeren let over 10, og det er dog Mere, end Børn i den Alder kunne taale. Det er nemlig ikke blot Legemet, men ogsaa den unge Hjerne, som trænger til Hvile, efter i saa lang Tid at have været udenfor Bevidsthedsvirkosmhed. Dette Punkt maa vi altsaa ogsaa se at faae forandret. — Dernæst komme vi til, hvad der allerede er fremhævet, nemlig at unge Menneskers Arbejde paa Søn- og Helligdage er blevet tilladt. Arbejderne holdt ligeledes enstemmig paa, at den høitærede Minister havde fuldstændig Ret, naar han i Landstinget modsatte sig en saadan Tilladelse. Her er nemlig ikke Tale om, at det ikke nytter meget med Hensyn til deres Hellighed, at Arbejde paa disse Dage forbydes; men der bør dog gives dem Afgang til at tilfredsstille deres religiøse Fornødenhed, naar de have nogen, og deri gjøres der ligefrem Indgreb, naar det lægges i Fabrikantens Haand at kunne fordre Arbejde paa disse Dage. Vi vide jo, at det er Umyndige, om hvem her er Tale, og man kan altsaa ikke sige, at de kunne gaa uden at spørge Fabrikteieren; men naar det forbydes, er der ingen Fristelse eller Tillokkelse eller falsk Forestilling i den Retning; det er da derved givet, at der ikke arbejdes om Søndagen. Det er ikke af Hellighedshensyn, jeg siger dette, men dels for at der kan blive nogen Tid tilovers til Udhylen, og dels for at

de Unge med desto større Kraft og Nytte kunne besøge de Skoler, som have til Formaal at give den opvogende Ungdom en almindelig Menneskedannelse ved Siden af yderligere Fagdannelse; jeg tænker herved f. Ex. paa Besøg ved Foredrag samt i tekniske Skoler osv., som drives om Søndagen. Det er en meget vigtig Øjefestang til Udvikling, at Søndagen er fri, skjøndt jeg nok veed, at der ikke altid holdes Skole, men at det sædvanlig er om Eftermiddagen imellem Kl. 4 og 7. Dette Punkt maa vi altsaa ogsaa se at faae forandret, saaledes at det bliver overensstemmende med Regjeringens Forslag. — Der er en Paragraf, som mærkelig nok ikke endnu er omtalt, men det er vel, fordi den er udfukt i det andet Thing; det er det oprindelige Lovforslags § 7, der lyder saaledes: „Børn og unge Mennesker af Kvindelønnet skulle under Arbejdet samt under Maaltiderne, hvor disse nydes paa Arbejdsstedet, holdes sondrede fra Arbejdere af mandligt Køn, saavidt Arbejdets Beskaffenhed og Pladsen tillade det." Denne Bestemmelse hører til dem, som den Rreds af Arbejdere, med hvilken jeg har høvt Leilighed til at omgaaes, og hvis Mening jeg altsaa har høvt Anledning til at høre, enstemmig holder paa, og den har sin store Betydning. Der blev rigtignok i Landstinget meget vittigt bemærket, at man, selv om der var Skillerum, kunde se igjennem dem; men det var vist meget rigtigt, hvad den høitærede Minister bemærkede, at der jo kunde være en forsvaerlig Mur, hvorigjennem man ikke kunde se. Man kan naturligvis overvurdere en saadan Bestemmelse, ligesaa godt som man kan undervurdere den; men man skal lægge Mærke til, at der er en vis Alder, da den allermindste uheldige Leilighed maa ske netop kan blive afgjørende for hele Livet; der er visse Punkter i Livet, som ere saa ømme, at een Gang er alle Gange, og da et lille Tilfælde kan drage store afgjørende Følger efter sig. Det forekommer mig derfor næsten, at Arbejderungdommens hele aandelige Tilstand og Udvikling, om jeg saa maa sige, stemmer for Gjenindsøvelsen af denne Paragraf. — Ligeledes kunde jeg ønske, at alt Natarbejde blev afskaffet; men i alt Fald saa længe den nuværende høitærede Indenrigsminister er paa sin Plads, finder jeg ikke nogen Fare ved det sidste Stykke i den nuværende § 6, der jo bemyndiger Ministeren til at tilstede Undtagelser med Hensyn til Arbejdstiden. Jeg er overbevist om, at en saadan Undtagelse kun vil blive meddelt, naar der staar overordentlig store industrielle Interesser paa Spil; man kan jo da søge Bømpelser for Børn og unge Mennesker paa anden Maade, og man maa heller ikke være for streng, naar man, som jeg, har adskillige Krav at stille, ikke blot ligeoverfor den høitærede Minister, men ogsaa ligeoverfor det andet Thing, som jo ogsaa pleier at tage tilbørligt Hensyn til Sagens Behandling her. — Hvad der blev udtalt af de ærede Medlemmer, som sidst